

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ מקץ, זאת חנוכה, ה'תשל"ז

חלק ב – יוצא לאור לש"פ ויגש, י"א טבת, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויגש, י"א טבת, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ מקץ, זאת חנוכה ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה. חלק ראשון י"ל לש"פ מקץ.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר ה' טבת, ה'תשפ"ד,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2023 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יד. המשך הביאור ברמב"ם סוף הלכות חנוכה — שהרמב"ם כתב הדין דקדימת נר ביתו לנר חנוכה בהלכות חנוכה, ולא בהלכות שבת (דלא כבשו"ע שדין זה הובא גם בהלכות שבת), לפי שאין דרכו של הרמב"ם לכתוב אותו דין בב' מקומות¹¹⁷; והביאור בדיוק הלשון "הרי שאין לו אלא פרוטה אחת"¹¹⁸ כו"¹¹⁹, לרמז¹²⁰ שקדימת נר שבת היא רק כשיש לו מעות רק עבור נר אחד¹²¹, אבל כשיש לו יותר מזה צריך להדליק השני לנר חנוכה¹²² — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה¹²³ בלקו"ש חט"ו ע' 372 ואילך.

תעשה ד"לא תעשה כל מלאכה", שכיון ש"הבערה לחלק יצאת", חייבים על כל אב מלאכה בפ"ע (שבת ע, א. וש"נ) — ל"ט לאוין, ומסיים "הרי שאין לו אלא פרוטה אחת".

119) ולא "מי שאין ידו משגת כו", כלשון הפוסקים (טושו"ע או"ח סרס"ג. סתרע"ח).
120) לא בפירוש כי אם ברמז, כסגנון המשנה שכו"כ ענינים לא נתפרשו אלא רק נרמזו, כמובן ממאמר אילפא "אי איכא דשאל לי במתניתא דר' חייא ור' אושעיא ולא פשיטנא לי' ממתני" (תענית כא, א), לפי שכל דבר שישנו בברייתא נרמז במשנה.
121) שזהו הדיקן "שאיין לו אלא פרוטה אחת" — שפרוטה היא הכמות הכי פחותה של ממון (שלכן, בפחות משהו פרוטה אין דין גזל (ראה לקו"ש חל"ד ע' 54. וש"נ)), ולכל היותר יכולים לקנות בה נר אחד.

122) אף שאז לא יקיים את המצוה בהידור — לא מצות נר שבת שההידור הוא להדליק ב' נרות, "אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור" (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסרס"ג. וש"נ), ולא מצות נר חנוכה, שלאחרי ליל ראשון ההידור הוא להדליק יותר מנר אחד, כך, שיש מקום לומר שמוטב שיקיים מצות נר שבת בהידור מאשר לקיים ב' המצוות דנר שבת ונר חנוכה שלא בהידור. ועד"ז כשיש לו לקנות יותר משתי נרות, אבל מנהגו להדר ולהדליק יותר משתי נרות לשבת, כפי שמביא רבינו הזקן בשו"ע (שם) ש"יש נוהגין להדליק .. ז' נרות, ויש נוהגין להדליק עשרה".
123) בשילוב שיחות י"ט כסלו וש"פ וישב.

117) וצ"ע בנוגע לשו"ע רבינו הזקן — שאף שדרכו לכתוב בסגנונו של הרמב"ם*, הרי מצינו שכתב אותם הלכות בב' מקומות, כמו בענינים שבחלק או"ח סקנ"ה"ו, שחזור עליהם בהלכות ת"ת ובהלכות אונאה, וא"כ, גם אם כתב דין זה בהלכות חנוכה (שכיון שאינן בשולחננו, הרי אין אתנו יודע אם נכתבו ובאיזה סגנון** וכו'), ה"י יכול לכותבם גם בהלכות שבת.

118) ועפ"ז יש להוסיף בקשר דסיום ותחלת ספר זמנים (ראה לקו"ש שבפנים הערה 37. תו"מ חע"ט ריש ע' 66. וש"נ) — שמתחיל "שביתה בשביעי ממלאכה מצות עשה", שזוהי מצות עשה אחת (ולא כמו הלא

*) ונוהג גם כשיטת הרמב"ם שלא כתב דינים מחודשים (שלכן צריך להבהיר במקומות ספורים: "יראה לי" (ראה גם תו"מ חע"ח ע' 65. וש"נ)), גם בענינים שנתבררו אצלו וכתבם בעצמו במק"א, בסיידור וכיו"ב.

** דובר גם אודות שינוי הסגנונות בשו"ע רבינו הזקן — כמו "בחלק היו"ד שבו ההוראות איסור והיתר שלפני המורים יובאו פסקי ההלכה, שיהיה טעמו ולשונו כו" (כמ"ש בהקדמת הרבנים בני הגאון המחבר), ועד"ז בנוגע לחלק ששי שהם הלכות מלוקטות, וכן בנוגע להלכות תלמוד תורה (שנדפסו בחי"ו); אך עדיין צריך בירור בנוגע לשינוי הסגנון בסימנים קנה"ו שבחלק או"ח גופא (ראה גם תו"מ חנה"ע ע' 272).

וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: אשכחתי שחברי הכולל יעסקו בכגון דא, ועכ"פ יעסקו בזה מכאן ולהבא.

טו. דובר גם אודות השייכות דחנוכה לסוכות¹²⁴ — כמרומז בדברי הגמרא¹ 'חד אמר טעמא דב"ש (ש"יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך") כנגד פרי החג" (שמתמעטים והולכים), ומרומז גם במשנה¹²⁵ בנוגע להבאת ומקרא ביכורים "עד החג . . עד חנוכה"; ועד"ז מצינו בספר חשמונאים¹²⁶ אודות השייכות דחנוכה לסוכות.

*

טו. המדובר לעיל אודות חנוכה, שתכליתו שתהי' הוספה בעניני תומ"צ — קשור גם עם המדובר לעיל¹²⁷ שתסע עדה קדושה לירושלים העתיקה ועדה קדושה לצפת, ששניהם נקראים "עיר הקודש", וענין נוסף בנוגע לצפת, שבה נמצא הקבר של האריז"ל החי, בסמיכות לקבר של רשב"י, שעליו נאמר¹²⁸ שלא יהי' כדורו עד דרא דמלכא משיחא.

וכיון שמאז שדובר על זה עבר משך זמן, ועתה נמצאים בסיום של חנוכה שבו מודגש הענין דמוסיף והולך — יש להוסיף גם בענין זה, שמלבד העדה קדושה יסעו עוד אחד או שנים לכל מקום. ומהם יראו וכן יעשו רבים — להוסיף בכל עניני תורה ומצוות.

ובנוגע לטענה שטענו מדוע שולחים רק עשרים, ולא עשרים אלף, ושישלחו גם את הזקנים וכו' — יש להבהיר שנסיעה זו אינה "עלי" לא"י, אלא הכוונה בזה לעודד יהודים לקיום תומ"צ, ולבנות את א"י בגשמיות וברוחניות, שזהו ענין ששייך לצעירים דוקא (ולא לזקנים, שגם אם הם בגדר של "זקן שקנה חכמה"¹²⁹, אין בכחם להועיל לבנין הארץ, ואולי אדרבה כו'), ודוקא כאלו שהם בריאים בגשמיות ובריאים ברוחניות (אע"פ שגם בא"י ישנם רופאים, ו"אורא דא"י מחכים"¹³⁰ וכו').

ולהעיר, שישנו מי שמרעיש שהוא זה שפועל למען עלי', עי"ז שנושא דרשה מלהיבה ("א פייערדיקע רעדע"), ואח"כ דואג שיבחרו אותו ל"יושב ראש", ושוכר אנשים שיטפחו על הגב ויאמרו לו "יישר

שיודעים על זה בלאה"כ, יוכלו לנצל זאת כו' (ראה גם תומ"מ חע"ח ע' 357. וש"נ).

127 (שיחת י"ט כסלו ס" ואילך) (לעיל ע' ... ואילך).

128 (ראה זהר ח"ב קמז, א. ח"ג נח, א. קנט, א. רלו, ב. רמא, ריש ע"ב. סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר שז, ב [תנ, ג].

129 קידושין לב, ב.

130 ב"ב קנח, ב.

124 (ראה גם ד"ה ת"ר מצות נ"ח כו' דמוצאי ש"פ מקץ, שבת חנוכה תשל"ח (תומ"מ כסלו ע' קסב ואילך). וש"נ.

125 (ביכורים פ"א מ"ו. וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 395 הערה 67.

126 (הובא באלהיו זוטא או"ח רסעת"ר, ובערוך השולחן שם ס"ה. ועוד. — ולהעיר, שספר חשמונאים לא הובא בתור מקור בגמרא ובחסידות כו', ונזכר רק כדי שאלו

כח", ואז יכול כבר לומר "שישו בני מעי"... אך בנוגע לפועל — שולח את משפחתו לחו"ל, כיון שבא"י ישנם כו"כ ערבים, והוא פוחד מזה ש"רגשו¹³¹ גויים"...

אמנם כאן רוצים לפעול באופן שקט בנוגע לפועל, ולכן שולחים שלוחים שיסעו בתור "שלוחו של אדם כמותו"¹³², מתוך לקיחת אחריות על נסיעתם לשם, שהיא "עלי ועל צוארי", והכוונה היא — לא שיבואו לשם ויאמרו "חזו דאתאי", ואז יכולים כבר לחזור לכאן ולקבל "מדלי", אלא הכוונה היא שיהיו שם במשך שנה שלימה, ומה טוב — שנתיים, ואח"כ יראו אם רוצים להשתקע וכו', ובנתיים — יבוא משיח...

ולכן אין זה שייך לאלו שעומדים להתחתן בזמן הקרוב, או אלו שהתחתנו זה עתה, שכיון שצריכים לקיים מ"ש¹³³ "נקי יהי לביתו שנה אחת ושמח וגו'", אין ענינם לנסוע בשליחות זו, אלא דוקא אלו שיש להם עוד שנה עד הנישואין, או אלו שהם שנה לאחר הנישואין.

ואלו שנוסעים — צריכים לדעת שאינם נוסעים כדי לנוח... או כדי שלא יהי' להם "שעבוד מלכיות" [שהרי אע"פ שגם בא"י ישנו שעבוד מלכיות, הרי אין זה כמו בחו"ל שאוירא טמא וגושה טמא, משא"כ א"י גושה טהור ואוירא טהור]¹³⁴, אלא "עבדות אני נותן לכם"¹³⁵ — שילמדו שם בהתמדה ובשקידה נגלה וחסידות, ובזמן הפנוי יעסקו בהפצת היהדות בכלל (כולל גם בנוגע לקיום המצוות התלויות בארץ), ובהפצת המעיינות בפרט.

אמנם, אע"פ ש"עבדות אני נותן לכם", אין זה ענין של "גזירה גזרתי וכו'"¹³⁶, אלא צריך להיות באופן של שמחה וטוב לבב, הן בנוגע לאנשים והן בנוגע לנשים,

ועד שגם אם חסר בענין השמחה אצל הבעל, אזי האשה תפעל זאת אצלו, שכן, אע"פ שהסדר הוא ש"והוא ימשל בכ"י"¹³⁷, הרי "חכמת נשים בנתה ביתה"¹³⁸, ובחכמתה בודאי תמצא דרך איך לפעול על בעלה בדרכי נועם ודרכי שלום, באופן ש"אשה כשרה עושה רצון בעלה"¹³⁹,

(136) לשון חז"ל — תנחומא חוקת ג.

במדב"ר רפ"ט. וראה רמב"ם הל' מעילה בסופן.

(137) בראשית ג, טז.

(138) משלי יד, א.

(139) ראה תדבאר פ"ט. רמ"א אה"ע

טוסס"ט.

(131) תהלים ב, א.

(132) ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ.

(133) תצא כד, ה.

(134) ראה גיטין ח, ב. וש"נ.

(135) לשון הש"ס — הוריות יו"ד, ריש

ע"ב.

ע"ד שמצינו לגבי כנס"י שפועלת רצון חדש אצל בעלה זה הקב"ה (כידוע בפירוש "יהי רצון")¹⁴⁰.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שאלו שאין הדבר מוצא חן בעיניהם, יהי' להם אשר להם, "ואנחנו"¹⁴¹ — בשם ה' אלקינו נזכיר!

וסיים: ועד שנזכה שיעלו לא"י כל בני"י, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁴², בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

טז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה מאי מברך וכו'.

* * *

יז. בנוגע ללימוד ענין בפירוש רש"י בפרשת השבוע, יש ענין תמוה ביותר, שכרגיל, לא מתעכבים על זה — על הפסוק¹⁴³ "הן כסף אשר מצאנו", "זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה, וכולן מנויין כבראשית רבה"¹⁴⁴ — שאינו מובן:

א) ה"קל וחומר" שבפסוק זה מובן בפשטות לבן חמש למקרא, ולמה צריך רש"י לפרש "זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה", ולהוסיף "וכלן מנויין בב"ר", שאם הבן חמש למקרא ירצה לדעת מה הם העשרה קל וחומר, יוכל לעיין בב"ר — למאי נפק"מ כל זה בהבנת פשוטו של מקרא!?

והתמיהה שבדבר מתחזקת יותר — כשמעיינים במקומות אחרים בתורה שבהם נאמר "קל וחומר":

בפסוק "ואבי' ירוק ירק בפני" בפ' בהעלותך¹⁴⁵, לא כותב רש"י ש"זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה", אלא רק מפרש "קל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון, לפיכך אף בנזיפתו תסגר שבעת ימים" — בגלל שיש צורך לתרץ הקושיא שלכאורה הי' ההסגר צ"ל יותר משבעת ימים; אבל לולי זאת לא הי' מפרש מאומה.

ועד"ז יש "קו וחומר" נוסף בין הק"ו שבפרשתנו בספר בראשית לק"ו שבפ' בהעלותך שבספר במדבר — בספר שמות, בפסוק "הן בני

(143) פרשתנו מד, ח.

(144) פצ"ב, ז.

(145) יב, יד.

(140) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 292 הערה

54. וש"נ.

(141) תהלים כ, ח.

(142) בא יו"ד, ט.

ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" שבפ' וארא¹⁴⁶, ששם רש"י מפרש רק "זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה", אבל לא מוסיף "וכולן מנויין בב"ר".

(ב) גם צריך להבין מהו דיוק לשון רש"י "עשרה קל וחומר" האמורים בתורה" — הרי דברים אלו ("הן כסף וגו'") נאמרו לאיש אשר על בית יוסף ששלחו לרדוף אחריהם, שבפשטות ה' גוי, וא"כ, מהי ההדגשה ש"זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה" — דלכאורה אדרבה: אם זה ענין שאמור בתורה, לאו דוקא שיתקבל אצל גוי, וכיון שרוצים לפעול על הגוי באמצעות ה"קל וחומר", לא נוגע להדגיש שזהו קל וחומר שאמור בתורה?

וכמדובר כמ"פ שכל הענינים שבפירוש רש"י צריכים להיות באופן המובן בפשטות לבן חמש למקרא. וכפי שיתבאר לקמן.

יח. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — יש ענין הקשור עם המדובר לאחרונה¹⁴⁷ אודות ההצלה ע"י תורה וצדקה:

איתא בזהר¹⁴⁸ "פתח ר' יוסי ואמר לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות"¹⁴⁹. לא יועילו אוצרות רשע, אלין אינון דלא משתדלי באורייתא ואזלי בתר מלי דעלמא ולמכנש אוצרין דחיובא . . וצדקה תציל ממות, אלין דמשתדלי באורייתא וכו'. דבר אחר וצדקה תציל ממות, דא צדקה ממש". ובהערות אאמו"ר¹⁵⁰ מבאר כמה דיוקים בדברי הזהר.

אבל יש ענינים שאינו מבאר בסמכו על כך שיבינו לבד — שלכאורה אינו מובן: מהו החידוש בכך ש"לא יועילו אוצרות רשע"?

בשלמא מ"ש¹⁵¹ "עושר שמור לבעליו לרעתו", יש בזה חידוש, שלמרות שמדובר אודות עושר סתם (לא "אוצרות רשע"), הרי זה יכול להיות באופן שהוא היפך טובתו כו'; אבל כשמדובר אודות "אוצרות רשע", ובפרט ע"פ המבואר בזהר "אלין אינון דלא משתדלי באורייתא ואזלי בתר מלי דעלמא ולמכנש אוצרין דחיובא", היינו, שלא מדובר אודות עם הארץ שאינו יכול ללמוד [שכשמדבר דברים בטלים הרי זה "בהיתר", שאינו נענש על ביטול תורה, ורק "צריך לטהר נפשו מטומאה זו דקליפה כו'", כמבואר בתניא¹⁵²], אלא מדובר אודות מי שיכול ללמוד

146) ו, יב. וראו גם שיחת ש"פ מקץ, שבת.

147) חנוכה, מבה"ח טבת תשל"ד סי"ח ואילך.

148) ח"א קצט, סע"א. (תו"מ חע"ד ע' 369 ואילך). וש"נ.

149) משלי יו"ד, ב. (151) קהלת ה, יב.

150) לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' קעו. (152) פ"ח.

תורה, ואעפ"כ אינו משתדל באורייתא, ותמורת זה אזיל בתר מלי דעלמא ולמכנש אוצרין דחיובא — מהו הקס"ד שיועילו "אוצרות רשע", שלכן צריך לבוא שלמה המלך, החכם מכל אדם, ולחדש ש"לא יועילו גו'?"! גם צריך להבין מהו הדיוק בענין ד"צדקה תציל גו'", שצ"ל דוקא הענין ד"משתדלי באורייתא" ו"צדקה ממש", ולא די באיזה ענין של תומ"צ?

וכפי שיתבאר לקמן.

יט. הביאור בפירוש רש"י:

בנוגע לקל וחומר "הן כסף וגו'", יש "קלאץ קשיא", שכרגיל, לא שמים לב אלי' (כל המלמדים שדיברתי עמהם, לא עלתה על דעתם קושיא זו):

"הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחותינו השיבנו אליך מארץ כנען" — קאי רק על כל שאר האחים שירדו למצרים בפעם הקודמת והשיבו את הכסף שנמצא באמתחותיהם, אבל לא בנוגע לבנימין, שלא ירד עמהם למצרים בפעם הקודמת, ובמילא לא השיב כסף מארץ כנען.

וכיון ש"מכלל הן אתה שומע לאו, ומכלל לאו אתה שומע הן"¹⁵³, הרי באמרם שלא יתכן שהם גנבו את הגביע, מצד ה"קל וחומר" "הן כסף .. השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנוב מבית אדוניך גו'" — הרי משמעות הדברים שיתכן שבנימין גנב את הגביע, כיון שאצלו לא שייך ה"קל וחומר" ה"ל?!

ונמצא, שה"קל וחומר" הוא רק על כללות הענין, ולא על כל פרט, שעליו יכולה עדיין להיות פירכא:

טענת האיש אשר על בית יוסף "למה שלמתם רעה תחת טובה .. הרעותם אשר עשיתם"¹⁵⁴ — היתה על כולם (לא רק על בנימין), וכפי שרואים שבפועל חיפש את כולם: "ויחפש בגדול החל ובקטן כלה"¹⁵⁵. ועל זה השיבו ואמרו: "חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה" (חולין הוא לנו, לשון גנאי)¹⁵⁶, והוסיפו "קל וחומר" עכ"פ בנוגע לרובם: "הן כסף .. השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנוב מבית אדוניך גו'", אף שאינו כולל את בנימין.

ועל זה אומר רש"י "זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה,

153) פרש"י תצוה כח, לה. פ' שופטים יז, (155) שם, יב.
כ. (156) שם, ז (ובפרש"י).

154) פרשתנו מד, ד"ה.

וכולן מנויין בב"ר" — ששם רואים שיש בתורה סוג "קל וחומר" שקא"ר רק על חלק מהענין, אף שיש בו חלק שיכולה להיות עליו פירכא¹⁵⁷.
ולדוגמא:

בנוגע ל"קל וחומר" בפ' וארא, "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" — יש פירכא, שהרי הסיבה לכך שבנ"י לא שמעו אל משה היא "מקוצר רוח ומעבודה קשה"¹⁵⁸, וא"כ, מהו ה"קל וחומר" "ואיך ישמעני פרעה", בה בשעה שאצל פרעה לא שייך הענין של קוצר רוח ועבודה קשה!?

ועכצ"ל, שה"קל וחומר" הוא רק בנוגע לחלק מבנ"י שאצלם לא הי' השעבוד — כפי שמפרש רש"י¹⁵⁹ ש"מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבטו של לוי" [וכמו"כ מובן שאצל הנשים והילדים לא הי' שעבוד מצרים, אבל לא נתפרש הדבר בפירוש רש"י], וכיון שגם הם לא שמעו אל משה, אף שאצלם לא הי' קוצר רוח ועבודה קשה, אתי שפיר ה"קל וחומר" "ואיך ישמע אלי פרעה".

וכיון שגם "קל וחומר" זה הוא רק על חלק מהענין, ולא על כולו — מפרש רש"י גם שם "זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה"; אבל אינו צריך להוסיף "וכולם מנויין בב"ר", כיון שסומך על מ"ש כבר בפרשתנו.

ב. ובנוגע ל"קל וחומר" בפסוק "ואבי' ירוק ירק בפני' הלא תכלם שבעת ימים", "קל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום" — הנה:

לכאורה יש על זה פירכא — שהרי הטעם ד"תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה" הוא כדי שלא תהי' ביחד עם אבי' ש"ירוק ירק בפני'" (הראה לה פנים זועפות)¹⁶⁰, שהוא בתוך המחנה, ואילו היא "תסגר .. מחוץ למחנה", וטעם זה לא שייך בנוגע ל"שכינה", שהרי הקב"ה נמצא גם מחוץ למחנה, כך, שאין תועלת בכך ש"תסגר .. מחוץ למחנה".

אבל בפשוטו של מקרא אין זו קושיא, כיון שהטעם לכך ש"תסגר .. מחוץ למחנה" בפשטות הוא (לא כדי שלא תהי' ביחד עם אבי', אלא) ענין של עונש, ובמילא הרי זה שייך גם בנוגע להקב"ה.

וכיון שבפשוטו של מקרא אין קושיא, לא צריך רש"י להבהיר שזהו אחד מעשרה קל וחומר שבתורה (שיש בהם צד פירכא); רש"י מזכיר את ענין הקל וחומר רק כדי להבהיר שאף שלכאורה הי' ראוי

(159) שמות ה, ד.

(160) בעלותך שם (ובפרש"י).

(157) ראה גם משכיל לדוד כאן.

(158) וארא ו, ט.

שההסגר בגלל נזיפת השכינה יהי' ארבעה עשר יום, הרי זה רק שבעת ימים לפי ש"דיו לבא מן הדין להיות כנדון".

כא. ועד"ז בנוגע לקל וחומר נוסף מהעשרה קל וחומר שבתורה — מ"ש בפי' וילך¹⁶¹ "הן בעודני חי עמכם היום ממרים הייתם עם ה' ואף כי אחרי מותי":

לכאורה יש סברא לומר להיפך, שלאחרי מיתת משה לא ימרו את פי ה' — כפי שמצינו בסיפור הגמרא¹⁶² "הנהו בריוני דהוה בשיבכותי' דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא . . כי נח נפשי' דרבי זירא, אמרי, עד האידנא הוה . . (רבי זירא) בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי, הרהרו בלביהו ועבדו תשובה" (היינו, שדוקא לאחר מיתת רבי זירא, שאין מי שיבקש עליהם רחמים, עשו תשובה), ועד"ז בנדו"ד, שבחיי משה היו ממרים, בגלל שסמכו על משה שיתפלל ויבקש רחמים עליהם, כפי שהי' בחטא העגל וכיו"ב, אבל לאחרי מיתת משה, שלא יוכלו עוד לסמוך על משה, לא תהי' להם ברירה אלא לשמוע בקולו של הקב"ה.

אבל אין זו קושיא בפשוטו של מקרא, כי, אין הכרח שסברא זו תתקבל אצל הבן חמש למקרא. ולכן לא צריך רש"י להבהיר מאומה.

[ועד"ז בנוגע לקל וחומר נוסף שמצינו בפי' בראשית¹⁶³: "כי שבעתיים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה", כפירוש רש"י: "ומה קין שהרג נתלה לו שבעה דורות, אני שלא הרגתי לא כ"ש שיתלו לי שביעיות הרבה" — שאינו מהעשרה קל וחומר האמורים בתורה, כפי שמסיים רש"י ש"זהו ק"ו של שטות" (שמתאים ל"למך"...) , ד"א"כ אין הקב"ה גובה את חובו ומקיים את דברו", ואכן לא נתקבלו הדברים אצל נשי למך, כי אם דבריו של אדה"ר, ש"אמר להם, וכי עליכם לדקדק על גזירתו של מקום? אתם עשו מצותכם, והוא יעשה את שלו"¹⁶⁴].

ורק כשיש קושיא בפשטות הכתובים בנוגע לקל וחומר, כבפרשתנו ובפי' וארא, מבהיר רש"י ש"זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בתורה", כנ"ל בארוכה.

ומ"ש רש"י "האמורים בתורה", אף שבפרשתנו מדובר אודות קל וחומר שנאמר לגוי שהי' ממונה על בית יוסף — הרי זה לפי שלאמיתתו של דבר לא היו צריכים לשכנע אותו שיאמין להם שלא גנבו את הגביע,

(163) ד, כד.

(164) פרש"י שם, כה.

(161) לא, כז.

(162) סנהדרין לו, א.

כיון שידע זאת מעצמו, שהרי הוא בעצמו הכניס את הגביע באמתחת בנימין, ע"פ ציווי יוסף, כמפורש בקרא¹⁶⁵: "ויצו את אשר על ביתו לאמר . . את גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן"; וכיון שרק הוצרכו לומר את טענתם, יכולים שפיר לומר "קל וחומר" של תורה.

כב. בנוגע להמבואר בזהר — הנה עיקר החידוש בזה הוא בנוגע לביטול הענין הבלתי רצוי (היפך החיים) שנעשה בסיבת "אוצרות רשע", שעז"נ "צדקה תציל וגו'", שבשביל זה לא מספיק כל ענין של תומ"צ, אלא צ"ל דוקא הענין ד"משתדלי באורייתא" ו"צדקה ממש".

וזהו גם הקשר לחנוכה (שהרי פרשת מקץ היא לעולם בימי חנוכה) — שענינו לפעול ש"כליא ריגלא דתרמודאי", שזהו בדוגמת שלילת וביטול הענין ד"אוצרות רשע".

גג. וכאן המקום להזכיר הענין של מיהו יהודי:

ישנו מי שדיברו אתו ואמר שאין זה ענין הלכתי, כי אם ענין פוליטי, ורק ליובאוויטש עושה מזה רעש.

ולפלא שלא עונים לו: אדוני הנכבד, אדוני המיניסטר (הוא הי' פעם מיניסטר...), לכל לראש — לקבוע אם זה ענין של הלכה או פוליטיקה, צריך רב, ולא בעה"ב,

— שהרי אם יתנו לבעה"ב לקבוע זאת, אזי יאמר גם על בנין ביהמ"ק שאינו ענין של הלכה (כפסק ההלכה ברמב"ם¹⁶⁶ שמישיח יבנה את ביהמ"ק, לאחר שילחום מלחמת ה' וכו'), אלא ענין של פוליטיקה... ואין זה רק חשש שעלול להיות בעתיד, אלא כבר היו כאלו שאמרו שאסור לבנות את ביהמ"ק, כיון שזה יעשה רעש בעולם, ואחרים אמרו להיפך, שמצד פוליטיקה צריך לבנות את ביהמ"ק, כדי להראות שלא מתפעלים מגויים כו' —

ובנדוד, כל הרבנים — לא רק ליובאוויטש, אלא כל הרבנים, אגודת הרבנים, הרבנות הראשית (שהם הרבנים שלו) וכו' — אמרו שזהו ענין של הלכה ולא פוליטיקה; ולכן הוא בעצמו יצא מהממשלה בגלל שזה היפך ההלכה, ואח"כ בא ואומר שאין זה ענין של הלכה אלא פוליטיקה!

ו"מצוה" גוררת "מצוה"¹⁶⁷, שבא ואומר שרק הרעש של ליובאוויטש

167) אבות פ"ד מ"ב.

165) פרשתנו שם, א"ב.

166) הלי' מלכים ספ"א.

קלקל, אבל בעצם לא הי' דבר נורא, ואדרבה, זה חוק טוב ("א פיינער חוק") — שזהו דבר שלא אמרו אף פעם! אמרו שזה "הישג דתי" וכו', אבל עכשיו הם אומרים שזה חוק יפה, בה בשעה שהחוק הוא (כפי שאמר שר המשפטים) שאם אחד בא מחו"ל ויש לו פתק שהוא התגייר, אזי אין נפק"מ ע"י מי נעשה הגיור; בנוגע לגיור שנעשה בא"י, אפשר לברר ע"י מי נעשה הגיור, אבל כאשר אחד בא מחו"ל עם פתק שהתגייר בחו"ל, אסור להפקיד שיושב על הגבול להתערב ולברר כיצד נעשה גיור זה (כי זה נקרא שמתערב בענינים של חו"ל), ומחוייב לרושמו כיהודי. ומוסיפים ואומרים, שאין הבדל אם הגיור נעשה ע"י רפורמי, קונסרבטיבי או אורתודוקסי, ובלבד שהגיור נעשה ע"פ השולחן-ערוך!... — ואח"כ אומרים שזה חוק יפה!...

— אני יודע שהוא יהי' ברוגז למשמע דברים אלו (שמסתמא יגיעו אליו), אבל אין ברירה, ומוכרחני למחות על זה, כי אח"כ יגידו שגם ליובאוויטש אומרים שזהו ענין של פוליטיקה!...

ומה שטוען שרק הרעש של ליובאוויטש קלקל — הרי ההיפך הוא הנכון: הרעש שהרעישו כאן, ובשאר מקומות, ובירושלים עיה"ק, פעל שעשרות ומאות גויים לא נרשמו בתור יהודים!

הסיבה לכך שהוא יכול להגיד כזה שקר גדול, היא, כמדובר כמ"פ¹⁶⁸ שכל מה שהשקר יותר גדול, יותר מאמינים לזה, ולא איכפת לו לשקר, העיקר שזה יתפרסם בעיתון.

כד. ועד"ז בנוגע לשלימות הארץ:

כששואלים אותו מדוע בירושלים העתיקה ישנם כ"כ מעט יהודים, אזי עונה שיהודים בעצמם לא רוצים ללכת ולגור שם — בה בשעה שהכל יודעים שאין זה נכון!

ואדרבה: שיזכר ויפרסם מה הי' תיכף לאחרי מלחמת ששת הימים, כשנסע ביחד עם משלחת לווינגטון — מה הם הציעו שם בנוגע לירושלים:

לא מדובר אודות זמן של שפל המצב כמו עכשיו, אלא אודות הזמן שהי' תיכף לאחרי הנצחון של מלחמת ששת הימים, כשאף אחד לא חשב יותר על מלחמה, כיון שהערבים פחדו, והיו מוכנים לצאת מירושלים, ואפילו לא חשבו לצאת עם כספם וזהבם, אלא רצו רק שישאירו אותם בחיים ותו לא!

ואעפ"כ, באו הם לושינגטון ואמרו — לאחרי שנוהרו בלשונם שלא יהי' משמע שרוצים להחזיר, אבל תוכן דבריהם הי' (אינני יודע הנוסח המדוייק) — שאין כוונתם לקחת רק לעצמם את ירושלים, אלא שתהי' עבור שלשת הדתות: מוסלמים, נוצרים, ולהבדיל יהודים; ומובן מעצמו מהי חשיבותו של אחד נגד שנים!...

ועל זה דיברו גם עם באי-כחם באו"ם ועם הקרדינל, בכוונה ברורה שמיד יגיעו הדברים לרבת עמוך, למצרים, לסורי' ולערב הסעודית, שידעו שלא רוצים לקחת את הכל לעצמם, ואכן הגיעו אליהם הדברים, אבל הנס הי' — שהגויים לא הסכימו לזה, כי רצו יותר מזה! (והלוואי שגם מכאן ולהבא יהי' כך, שהגויים עצמם לא ירצו לקחת מה שרוצים לתת להם).

היתכן לעשות כדבר הזה? — מדובר אודות ירושלים, "עיר בה חנה דוד", ולאחרי שהי' עזר וכבשו אותה — זהו הדבר הראשון שעושים!

ובכן: במשלחת הנ"ל הי' גם פלוני (וכדרכי בכל פעם, אינני פורש בשמו), שנסע לתת את הגושפנקא שלו ולדבר בשם כל בני", ובשם דת משה וישראל! — מדוע אתה צריך לנסוע לשם?! אפילו אם מצד "פוליטיקה" צריך לנסוע לשם, מדוע אתה הוא זה שצריך לנסוע לשם?! אלא שהוא מפחד שאם ייעשה הדבר שלא בנוכחותו, לא יהי' לזה גושפנקא דתית!...

[לא רציתי לפרסם זאת עד עתה, כדי שלא תהי' טענה לגויים שהיהודים עצמם לא רוצים את ירושלים, אבל, עכשיו כבר התפרסם הדבר, וכתבים על זה בעיתונים אצל הגויים. אלא, שהם לא רוצים לפרסם זאת, וגם לא וושינגטון, כי אם יודע מה שהי', ומי שלח אותם לומר זאת — יתעורר רעש, ויורידו אותם מהכסאות... וכיון שבמקום ה"יונים" שיושבים עכשיו על הכסאות, יתיישבו ה"ניצים", גם וושינגטון לא מעוניינת בכך!].

כה. ובכן: יהודי צריך לדעת שאין לו מה להתפעל מגוי, ועד"ז אין לו מה להתפעל מיהודי, להבדיל, ועד"ז אין לו להתפעל מה"א-ל זר אשר בקרבך"¹⁶⁹,

— ולא כדבריהם שיהודים דתיים מפחדים מגויים ולכן הם "גלות אידן", כיון שהאמת היא להיפך, שיהודי דתי יודע שהנשמה לא הלכה

(169) ראה שבת קה, ב.

מעולם לגלות¹⁷⁰, ולכן, אם תהי' אצלו התגברות הנשמה על הגוף, אזי יצא מהגלות; משא"כ הם, שמפחדים מזה ש"רגשו גויים ולאומים יהגו"¹³¹ —

וכפי שרואים שהדין הראשון בשו"ע אורח חיים הוא "אל יבוש מפני המלעיגים".

ומזה באים לענין של "אורח חיים פן תפלס"¹⁷¹, שמקיים מצוה קלה שבקלות כמו חמורה שבחמורות¹⁷²,

ומזה באים ל"יורה דעה", שקאי על משיח¹⁷³, וכן ל"אבן העזר" ו"חושן משפט", שהרי על משיח צדקנו נאמר¹⁷⁴ "ושפט בצדק דלים .. והאמונה אזור חלציו" — בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן משקה לכמה שלוחים. אח"כ נתן את המזונות להרב הענדל ליברמן עבור ה"מלוה מלכה", ואמר שיעשו מלוה מלכה ושימשיכו את החנוכה לימים שלאח"ז.

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוואָ" ונכנס לחדרו לכמה דקות ויצא להתפלל תפלת ערבית].

(170) ראה סה"ש תרפ"ז ריש ע' 170. יל"ש יתרו רמז חצר. משלי רמז תקלז. ירושלמי פאה פ"א ה"א. ועוד.

(173)

משלי ה, ו.

(174) ישעי' יא, ד"ה.

(172) ראה תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב.

הוספה

בי"ה, ד' תשרי תשי"ט

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז אלול, בו כותב על דבר מה שנראה לו בחלומו, וכי ומכאן ולהבא לא ישים לב **כלל וכלל** לחלומות אלו, אלא שעוד פעם יבדקו את המזוזות בדירתם [וכן בחנותו, אם ישנם שם מזוזות], ובכל יום חול לפני התפלה בבקר יפריש איזה פעניס לצדקה וילך לבטח דרכו בקביעות עתים בלימוד התורה מתוך שמחה וטוב לבב ויקיים מצותי בשמחה ובטוב לבב, ובקביעות עתים לתורה מובן שצריך להיות נכלל שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים,

ובמ"ש אודות צדקה, הנה יפריש לצדקה – להשיבה – בכל ערב שבת שמונה עשר שילינג, אבל גם זה צריך להיות בשמחה וטוב לבב גמור כמבואר בכ"מ, והרי הקבי"ה הוא עצם הטוב והוא המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית ובחסד וברחמים.

בברכת חתימה וגמח"ט.

וילך לבטח דרכו: ע"פ משלי ג, כג.
 בשמחה ובטוב לבב: תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב בסופן.
 ובמ"ש אודות צדקה: כנראה בקשר לתיקון על איזה ענין.
 גם זה צריך להיות בשמחה... כמבואר בכ"מ: ראה תניא אגה"ת פי"א. ובכ"מ.

לעילוי נשמת

מרת חנה לאה ע"ה ברוק

בת הרה"ת ר' שמעון ע"ה

נפטרה ז' טבת, ה'תשע"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות יוצאי חלציו

הרה"ת ר' יוחנן וזוגתו מרת בתני פערל

בנותיהם ובנם חי' מושקא, שלום דובער, רבקה,

יוכבד וחנה לאה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' חיים שאול וזוגתו מרת חוה ריסא

בנותיהם ובנם שושנה יעל, חי' מרים, זישא,

מנחם מענדל וחנה לאה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' יעקב יוסף וזוגתו מרת רבקה

בנותיהם חי' מושקא, חנה לאה ואסתר שיחיו ברוק

מרת מרים רחל ובעלה הרה"ת ר' אברהם

בניהם ובנותיהם אליהו חנני, חנה לאה,

אסתר, מסעודא חוה, מנחם מענדל ונינא שיחיו באנון

מרת חי' מושקא ובעלה הרה"ת ר' חנוך העניך

בנותיהם ובניהם חנה לאה, יוסף יצחק, שמעון ומירל שיחיו דייטש